

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент
Кручек О.А.	- начальник відділу контролю якості та сертифікації, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Сярова А.С.	- методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

охорону праці і охорону навколишнього середовища.

Практична підготовка на провідних підприємствах України, Європи та дальнього зарубіжжя дозволяють отримати практичні навички щодо:

- складання первинної технологічної документації по основних виробничих процесах;
- організації технологічного потоку і розподілу робочої сили;
- проведення аналізу технологічних схем і обладнання з метою виявлення вузьких місць і вирішення проблемних ситуацій;
- збору матеріалу для виконання курсового проекту з курсу «Науково-технічний прогрес та прогнозування розвитку галузі»;
- аналізу методів забезпечення високої ефективності виробництва і якості продукції.

Заключним етапом практичної підготовки є написання звіту про проходження практики з наведеними власними висновками і пропозиціями щодо запровадження або удосконалення технологій або устаткування на відповідному підприємстві. Підготовлений звіт ретельно перевіряється керівником практики від підприємства та ОНАХТ і після отримання позитивних відгуків від керівників подається до захисту.

Слід зауважити, що матеріал, який студенти отримують на підприємствах, в подальшому використовується у науково-дослідних, кваліфікаційних роботах, при підготуванні статей, тез або доповідей науково-практичних конференцій.

З кожним роком на кафедрі збільшується кількість підприємств на, яких проходять практичну підготовку студенти з подальшим отриманням на свої підприємства фахівців. Розширення на кафедрі освітніх програм за останні п'ять років ініціювали пошук та заохочення нових сучасних підприємств: молочної; олійно-жирової; косметичної; виробництво та пробка продукції тваринництва та контроль якості та безпечності харчовій промисловості.

Випускники кафедри технології молочних, олійно-жирових продуктів і косметики є висококваліфіковані та конкурентноспроможні на сучасному трудовому ринку фахівців та працевлаштовані на провідних підприємствах України, Європи та дальнього зарубіжжя після проходження практичної підготовки. Керівники підприємств з заохоченням надають практичну підготовку студентам кафедри технології молочних, олійно-жирових продуктів і косметики, що підтверджено збільшенням до 40 % кількості підписаних договорів про співпрацю з профільними підприємствами.

УДК 37.014.25:378.4(4)(09)''71''

ОЦІНЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

І.В. Соколова

Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь, Україна

Постановка проблеми. Одним із інструментів *забезпечення якості вищої освіти* у ЄПВО є оцінювання (evaluation) – загальноприйнятий процес систематичного та критичного аналізу, що веде до визначення та / або надання рекомендацій стосовно якості діяльності вищого закладу освіти або програми. Оцінювання здійснюється через внутрішні або зовнішні процедури (Vlăsceanu, 2004: с. 37). Оцінювання програми зосереджено на діяльності в рамках освітньої програми, яке в цьому контексті визначається як навчання, що веде до отримання формального ступеня. Оцінювання установи стосується усіх видів діяльності, тобто організації, фінансування, управління, оснащення, навчання та досліджень (ENQA, 2012: с.14).

Європейська Асоціація університетів (European University Association – EUA) представляє інтереси 835 членів – університетів і конференцій ректорів у 47 країнах Європи; є одним із основних стейкхолдерів забезпечення якості вищої освіти. Інституційна програма оцінювання якості (Institutional Evaluation Programme, IEP) є незалежною програмою ЄАУ; включена до Європейського реєстру забезпечення якості вищої освіти (EQAR). З часу створення програми (у 1994 році) у 50 країнах було проведено близько 436 видів оцінювання (IEP, 2019).

Мета статті полягає у висвітленні особливостей Інституційної програми оцінювання якості ЄАУ.

Виклад основного матеріалу. Місія IEP протягом 25 років залишалася незмінною – підтримка і подальший розвиток установ за визначеними стратегічними цілями управління; сприяння формуванню у ЗВО внутрішньої культури якості. Зміст і процедура IEP базуються на таких принципах: добровільної участі ЗВО в оцінюванні, незалежності процедури від урядів і національних агенцій із забезпечення якості («транскордонний» характер програми); підтримка інституцій вищої освіти із розвитку стратегічного лідерства та спроможності управляти змінами; урахування внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування закладу освіти; універсальності принципів та методології оцінювання для всіх країн (ENQA, 2019). Оцінювання проводиться на засадах таких підходів: цільового, комплексного (урахування конкретних цілей, завдань та профілю установи з акцентом на самооцінювання та інституційне самопізнання) і орієнтованого на удосконалення (активна підтримка інституції у виконанні своєї місії, не орієнтованої на акредитацію чи рейтинг) (ENQA, 2019, с.48). Європейська спрямованість IEP означає постійне реагування на події у сфері вищої освіти, зокрема прийняття «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти» (ESG 2015).

EGS 2015 є методологічною основою діяльності IEP, але програма застосовує і власні внутрішні процедури якості та критерії, а також визначений порядок подання скарг для постійного вдосконалення програми та забезпечення оцінювання на засадах прозорості та підзвітності. Міжнародні експертні групи, що беруть участь у процедурі, представляють різноманітність поглядів на

оцінювання і забезпечують об'єктивність результатів.

Процедура оцінювання передбачає проведення низки заходів, кожен з яких має цільові орієнтири і особливості.

Перший етап – реєстрація ЗВО, вибір виду оцінювання, укладання контракту на проведення процедури, призначення команди експертів із різних країн Європи; установа розпочинає процес самооцінювання за визначеним форматом.

На *другому етапі* результати внутрішнього оцінювання у звіті подається адміністрацією на розгляд групи міжнародних експертів (у складі 5 осіб) ще до їхнього візиту до ЗВО. В основі Програми цільовий підхід та застосування циклу Шукарта-Демінга Plan-Do-Check-Act для визначення ефективності діяльності ЗВО. Усі види оцінювань ІЕР скеровані на пошук відповідей на чотири ключові питання: Що намагається зробити установа? (Місія, цілі та завдання ЗВО, їх відповідність, як університет позиціонує себе на місцевому, національному та міжнародному рівнях); Як установа намагається це зробити? (Внутрішня освітня політика, процеси, процедури, діючі практики та аналіз їх ефективності); Як дізнатися, що це працює? (Створені у ЗВО системи зворотного зв'язку, зокрема механізми забезпечення якості); Як змінюється установа з метою удосконалення всіх видів діяльності? (Стратегічне планування, спроможність та готовність до змін) (ENQA. 2019, с.7-8\48).

Третій етап – відвідування експертами установи. Метою першого візиту (протягом двох днів) є ознайомлення із діяльністю ЗВО, вивчення звіту із самооцінювання, збір\уточнення необхідної інформації для її подальшого аналізу, враховуючи національний, зовнішній і внутрішній контексти. За результатами аналізу всієї інформації під час другого візиту (триває три дні) команда експертів робить усну презентацію основних висновків з оцінювання та пропонує рекомендації щодо удосконалення діяльності ЗВО. Письмовий звіт про результати оцінювання за установленою формою (Handbook for writing IEP evaluation reports) редагується та перевіряється секретаріатом ІЕР на відповідність стандартів, офіційно надсилається до установи та публікується на веб-сайті ІЕР. На *четвертому етапі* адміністрації ЗВО пропонується представити до ІЕР звіт про зміни (a progress report), які відбуваються\відбулися в установі після проведення процедури початкового оцінювання.

Інституційна програма пропонує різні види оцінювання відповідно до потреб ЗВО, для яких розроблено окремі Рекомендації (Guidelines).

Початкове оцінювання (*Initial evaluation*) – це всебічне оцінювання діяльності ЗВО з поглибленим аналізом діяльності і підготовкою конкретних рекомендацій. ЗВО може також обрати спеціальний фокус для тематичного оцінювання. Наприклад, у фокусі оцінювання інтернаціоналізації: національний контекст вищої освіти – місія, цілі, завдання закладу ВО (планування, викладання та дослідження, фінансування та кадрова політика); регіональний (локальний) контекст, що впливає на стратегічне лідерство та управління ЗВО, а саме структура, процеси та дії для підтримки інтернаціоналізації в установі

(ІЕР, 2019, с. 11).

Повторне оцінювання (*Follow-up evaluation*) пропонується для підтримки закладу вищої освіти, що проходив процедуру початкового оцінювання, з метою дослідження змін за порівняльний проміжний період (перший – третій роки). Цей вид оцінювання сприймається як поштовх для подальших якісних змін у діяльності ЗВО.

Координоване оцінювання (*Coordinated evaluation*) розпочинається за спільним запитом ЗВО та органів державної влади та зазвичай залучає всі або більшість вищих закладів освіти країни. У результаті проведення такої процедури кожна установа отримує свій звіт про оцінювання ІЕП, і, за запитом, секторальний звіт, який висвітлює спільні проблеми та сприяє діалогу між ключовими стейкхолдерами, включаючи уряди. Для проведення було розроблено спеціальні гайди (*guidelines*) для інституцій, які базуються на методології стандартних керівних принципах ІЕР, але враховують особливості проведення процедури у конкретних умовах, що визначається разом із замовниками до початку проведення процедури оцінювання (ІЕР, 2019).

Висновки. Інституційна програма оцінювання якості є однією з кращих серед сучасних міжнародних програм оцінювання і найбільш широко використовуваних університетами в усьому світі завдяки об'єктивності, врахуванню національного і інституційного контекстів, спрямованості на розвиток ЗВО і формуванню культури якості. Подальші дослідження можуть бути скерованими на інші інструменти забезпечення якості, зокрема бенчмаркінг, який належить до сучасних методик аналізу рівня конкурентоспроможності закладу вищої освіти.

Література

1. ENQA. 2019. ENQA Agency Review: European University Association – Institutional evaluation programme (EUA-IEP). 50 p. Available at: https://backend.deqar.eu/reports/EQAR/4._External-Review-Report-IEP-Final.pdf
2. ENQA. Quality Procedures in the European higher education area and Beyond – Visions for the future. (Third ENQA survey, Occasional papers 18). Brussels: ENQA, 2012. 49 p.
3. IEP. 2019. Institutional Evaluation Programme: Guidelines for institutions Evaluation with a special focus on internationalisation. 35 p. Available at: https://www.iep-qa.org/images/Guidelines_for_institutions_2019-20_special_focus_internationalisation.pdf
4. Institutional evaluation programme. A tool for strategic change. Supporting continuous improvement. IEP EUA-Institutional Evaluation Programme, 2015. Available at: <http://www.eua.be/iep>
5. Vlăsceanu L., et al. 2004. Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions Bucharest. / L. Vlăsceanu. UNESCO-CEPES.

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

- 29.Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
- 30.Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
- 31.Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
- 32.Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
- 33.Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
- 34.Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
- 35.Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
- 36.Харківський національний медичний університет, м. Харків
- 37.Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

Методика викладання курсу «Загальна фізика»	
В.Г. Задорожний	141
Роль фізичного курсу в технічному вищому закладі	
А.Є. Сергєєва, В.Б. Роганков	142
До проблеми викладання фахового мовлення у вищих навчальних закладах технічного спрямування	
Я.В. Машарова, О.В. Шевчук	143
Перспективність і наступність у вивченні українського мовлення в загальноосвітній і вищій школах	
О.І. Філіпенко	145
Підвищення мотивації до вивчення Української мови як іноземної	
О.В. Гриньків	147
Використання методу роботи в групах на практичних заняттях з бухгалтерського обліку	
В.В. Протасов	150
Методичні рекомендації щодо вдосконалення якості лекцій	
Р.В. Амбарцумянц, М.І. Субботіна	153
Реформа вищої освіти як фактор формування нової сучасної еліти в Україні	
С.О. Лозинська, С.М. Рутар	154
Лекція як провідна форма навчання у ЗВО	
В.А. Самофатова	157
Комп'ютерне тестування в забезпеченні якості освіти	
С.М. Соц, Н.В. Хоренжий, А.П. Лапінська	158
Інтерес як найважливіший чинник навчальної діяльності студента	
О.О. Стояно	159
Шляхи підвищення успіху студентів у закладах вищої освіти США	
О.І. Козьменко	161
Міжнародна академічна мобільність як фактор підвищення якості освіти	
М.Р. Мардар, Ю.С. Левчук	163
Тренінг командоутворення як основа самоорганізації студентської групи	
А.В. Черкаський	166
Особливості вищої освіти в Чехії	
О.В. Калита	168
Сучасна практична підготовка фахівців молочної, олійно-жирової та косметичної галузей	
О.В. Севастьянова, Є.О. Котляр, Т.В. Маковська	170
Оцінювання як інструмент забезпечення якості вищої освіти	
І.В. Соколова	172
Структурно-змістовний модус професійної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі	
А.Г. Разумна	176
Організаційно-практичні засоби виховання комунікативних компетенцій журналіста	
С.В. Кандюк-Лебідь	179
Зв'язок вищої школи з життям	
М.М. Зацеркляний	181